

Gazdag Vilmos

Államnyelvi hatás a kárpátaljai magyar anyanyelvű egészségügyi dolgozók nyelvhasználatában¹

1. Bevezetés

Az egészségügyi nyelvhasználat, s ezen belül az orvos–beteg kommunikáció vizsgálata kiemelt jelentőségű a társadalomtudományi, pszichológiai és nyelvészeti kutatásokban egyaránt (Kuna, 2020, 280. o.). Az egészségtudományi terminológia kettőssége, azaz a szakemberek egymás közötti és a betegekkel folytatott kommunikáció eltérő jellege, különös tudatosságot kíván a nyelvhasználóktól, mivel a terminusok regiszternek megfelelő megválasztása nagyban befolyásolja a kommunikáció eredményességét (Bakó, 2014, 213. o.).

A gyógyításban alapvető fontosságú az orvos és a beteg közötti kommunikáció, amelynek hatékonysága a gyógyulás folyamatát is nagyban meghatározza (Boronkai, 2014, 17. o.). A nemzetközi híradásokban gyakran lehet olyan esetekről hallani, olvasni, „amikor a nem kielégítő idegennyelv-tudású orvosok a nyelvi deficitjük következményeként kockáztatták páciensük egészségét” (Husztí-Wéber, 2014, 87. o.). Bizonyos tekintetben hasonló a helyzet a határon túli régiók egészségügyi szolgáltatásait illetően is.

Ukrajnában az orvosok és az ápolónők képzése is államnyelven folyik, s az is gyakori jelenség, hogy olyan egészségügyi szakemberek kerülnek egy-egy magyar közösség körébe, akik valahonnan Ukrajnából származnak, s egyáltalán nem is értik a magyar nyelvet (Gazdag, 2015, 28. o.). Így nem ritka az az eset sem, hogy „a magyar anyanyelvű betegek az ukrán és orosz nyelvű orvosokkal és nővérekkel csak nehézkesen tudják magukat megértetni” (Márku, 2003, 102–103. o.). Természetesen vannak olyan magyar anyanyelvű egészségügyi dolgozók is, akik az államnyelvi oktatás kizárólagossága ellenére is jól elboldogulnak a magyar szaknyelvi kommunikációval, s így szükség esetén akár közvetítő szerepet is el tudnak látni egy-egy orvos-beteg társalgás során. Ugyanakkor fontos lehet azt is hangsúlyozni, hogy esetükben az államnyelvi oktatás kizárólagossága miatt

¹ „Az Innovációs és Technológiai Minisztérium ÚNKP-20-4 kódszámú Új Nemzeti Kiválóság Programjának a Nemzeti Kutatási, Fejlesztési és Innovációs Alapból finanszírozott szakmai támogatásával készült.”

fokozottan érvényesülnek a másodnyelvi hatások (Balázs, 2009, 199. o.), „s így a magyar szakszavakat vagy nem is ismerik, vagy ha ismerik is, alig használják, mivel így a vegyes nyelvű munkaközösségekben könnyebben megértik egymást” (Györke, 1991, 70–71. o.).

Jelen írás keretei között egy az egészségügyben dolgozók körében végzett szociolingvisztikai felmérés eredményei alapján a kárpátaljai magyar anyanyelvű egészségügyi dolgozók főbb nyelvhasználati sajátosságainak az ismertetésére teszünk kísérletet, különös tekintettel a másodnyelvi hatások nyomán érvényesülő nyelvi sajátosságokra.

2. Néhány szó a kutatásról és az adatközlőkről

Az Új Nemzeti Kiválóság Program támogatásával megvalósuló kutatásaink során négy, a nyelvhasználati lehetőségek vonatkozásában jelentős eltérést mutató kárpátaljai magyar csoportnyelv szociolingvisztikai vizsgálata történt meg: diáknyelv, katonai szleng, autószerelők nyelvhasználata és – a jelen írás keretei között bemutatásra kerülő – egészségügyi dolgozók nyelvhasználata.

A világvárványhoz kapcsolódó karantén-intézkedésekhez igazodva a kutatás kérdőíves lekérdezés formájában került megvalósításra. A kérdőívek online formában és papír alapon, a közeli ismerősök közreműködése mellett, az ún. hólabda módszer alkalmazása révén kerültek kitöltetésre. A kutatásban összesen 74 személy vett részt: 64 nő és 10 férfi, akik lakhelyüket tekintve Kárpátalja 35 magyarlakta településén élnek, s összesen 26 település egészségügyi intézményében tevékenykednek. A lak- és a munkahelyek száma közötti eltérés amiatt van, hogy az ungvári, munkácsi és beregszászi egészségügyi intézményekben a környező településekről is bejárnak dolgozni.

A megkérdezett személyek 12 különböző oktatási intézményben szereztek szakképesítést. A válaszadók túlnyomó többsége, azaz 62 fő kárpátaljai intézményt végzett: Ungvári Állami/Nemzeti Egyetem, Beregszászi Egészségügyi Szakiskola/College (a köznyelvben és néhány adatközlő által megadott pontosság alapján is: *Meducsi*); Ökörmezői és Huszti Egészségügyi College. Öt fő Ukrajna más megyéiben, illetve külföldön diplomázott: Lvivi Egészségügyi Szakközépiskola és Bukovinai Állami Orvostudományi Egyetem (Ukrajna), Tartui Állami Egyetem (Észtország), Vlagyimiri Egészségügyi College (Oroszország), Daugavpils Egészségügyi College (Lettország). A fennmaradó hét adatközlő pedig nem adott választ az elvégzett oktatási intézmény vonatkozásában. Az oktatási intézménynek megfelelően változatos képet mutat a képzési nyelv is: 37 adatközlő ukrán, 13 fő ukrán-orosz, 7 fő orosz, 2 fő magyar, 9 fő magyar–ukrán/orosz, 1 fő orosz–észt, illetve 5 fő nem adott választ. A munkában eltöltött évek számát tekintve voltak olyan adatközlők, akik csupán pár éves (31 fő kevesebb, mint 10 év), s olyanok is, akik

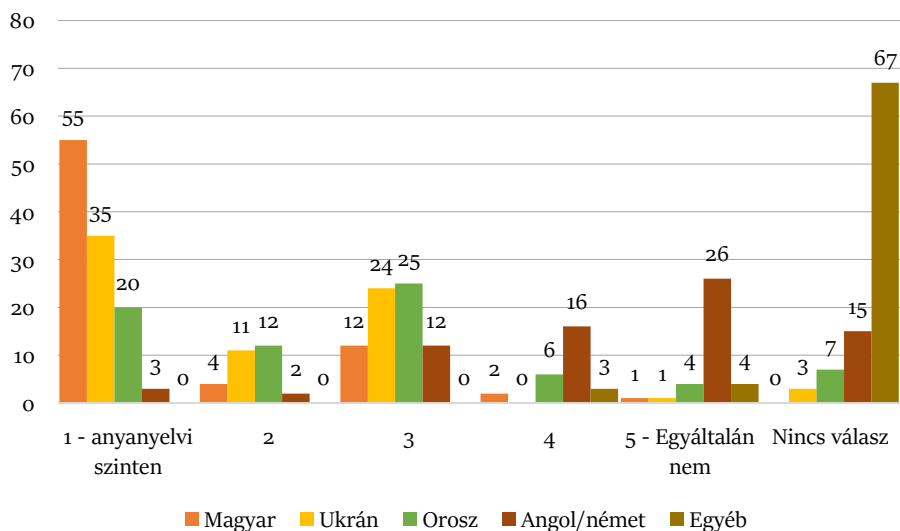
több évtizedes (41 fő 11–50 év, illetve további 1 fő 51 év) munkatapasztalattal rendelkeznek. Egy adatközlő pedig nem válaszolt az erre vonatkozó kérdésre.

A képzés szakiránya ugyancsak fontos tényező lehet, ugyanis szoros összefüggést mutat azzal, hogy melyik intézményben, milyen tannyelven és mennyi ideig folytatott tanulmányokat az adott személy. Ezért a kutatás során erre is rákérdeztünk. A kérdésre 16 fő nem válaszolt, 5 fő a felsőfokú, illetve a középiskola (véltetően egészségügyi szakközépiskola) kategóriával azonosította a képesítését. 19 fő az ápoló vagy ápolónő, 14 fő a nővér, 2 fő szakápoló besorolást, 1 fő pedig a szláv nyelvi hatás nyomán meghonosodott *medszesztra* (< ukr., or. *медсестра* – ‘ápolónő’) kölcsönszót használta az önazonosításra. Öt fő szülésznőként, s ugyancsak 5 fő – a szláv nyelvi jelentéstartalommal bővült – *felcser*-ként (< ukr., or. *фельдшер* – ‘orvossegéd’), 1 adatközlő pedig *medikus*-ként (a kétéves szakmai gyakorlat meglétéből kiindulva az ukrán és orosz nyelvi *медик* ‘orvos’ szó magyarosítása, mintsem a standard magyar orvostanhallgató) határozta meg a képesítését. Két fő orvosi, egy fő pedig – az ugyancsak szláv hatást tükröző – *családi orvosi* (< ukr. *сімейний лікар*; or. *семеїний лікарь* alapján), míg a fennmaradó három fő műtős asszisztensi, gyermekgyógyászti és szemészi képesítéssel rendelkezik.

3. Nyelvismeret és nyelvhasználat

A kutatásban résztvevő személyek közül 50 fő a magyart, 19 fő az ukránt tekinti anyanyelvének, míg a fennmaradó 5 fő magyar/ukrán kétnyelvű személyként azonosította magát. Ha alaposan szemügyre vesszük az adatközlők képzési nyelvvel kapcsolatos fentebb ismertetett adatokat, akkor szinte magától értetődő lehet az, hogy a kétnyelvűség tágabb értelmezési lehetőségei alapján (lásd pl. Kontra, 1981, 8. o., Bartha, 1999 vagy Beregszászi–Csernicskó, 2003, 30. o.) valamennyi adatközlő kétnyelvűnek tekinthető, s vélhetően az anyanyelve mellett legalább további egy nyelven képes kommunikálni. Ezért azt is megkérdeztük adatközlőinktől, hogy milyen szinten ismerik a magyar, ukrán, orosz, angol/német, illetve más nyelveket. A kapott válaszok alapján 55 fő anyanyelvi szinten ismeri a magyar nyelvet, vagyis ötten többen, mint amennyien anyanyelvüknek tekintik azt. Az ukrán nyelvet 35 fő ismeri anyanyelvi szinten, vagyis az ukránt anyanyelvének tekintő személyeken kívül 16 magyar, vagy magát kétnyelvűként azonosító személy is. Az orosz 20 fő, míg angol vagy német nyelvet 3 fő ismeri saját bevallása alapján anyanyelvi szinten. Érdekes lehet viszont azt is megnézni, hogy az angol vagy német nyelvet 26 fő egyáltalán nem ismeri, illetve további 15 fő nem adott meg e kérdés kapcsán választ, ami nyilvánvalóan ugyancsak a nyelvismeret hiányára utal. Egyéb nyelveket (nevezetesen cseh, észt, román) csupán 3 fő beszél egy minimális szinten (lásd az 1. ábra adatait).

1. ábra. Az adatközlők nyelvismerete

Forrás: Saját szerkesztés

A nyelvismeret mellett természetesen fontos lehet megvizsgálni azt is, hogy az egyes nyelvek milyen használati gyakorisággal vannak jelen az adatközlők mindennapjaiban. A magyar nyelvet 65 fő, az ukrán nyelvet 55 fő, míg az oroszot csak 19 fő használja napi rendszerességgel. Érdekes, s vélhetően a hibás értelmezés eredményeként született adatnak tekinthetjük azt, hogy egy adatközlő a magyar nyelv vonatkozásában a havinál ritkább használatot jelölte meg, ugyanis összehasonlításképpen ezt az opciót az ukrán nyelv vonatkozásában senki sem választotta. 11 adatközlő jelölte viszont azt, hogy heti néhány alkalommal használja az államnyelvet. Vagyis, ha megnézzük a két nyelv használati gyakoriságára vonatkozó adatokat, akkor a magyar és ukrán nyelv vonatkozásában nagymértékű azonosságot figyelhetünk meg, aminél a fentebb már bemutatott nyelvismereti adatok alapján természetesen nem feltételezhetünk azonos mértékű kommunikációs képességeket. Az idegen nyelvek használata az adatközlők, a helyi lakosság, illetve az esetlegesen előforduló külföldi páciensekkel való kommunikáció alapján meg lehetőségen ritka (erre vonatkozóan lásd az 1. táblázat adatait).

Érdekes lehet azt is megnézni, hogy a nyelvek használata miként változik a hivatali kommunikációban attól függően, hogy azt helyi, vagy esetleg a magasabb, járási szintű egészségügyi intézményekre vonatkoztatjuk.

Kizárólag magyar nyelvet 17 adatközlő használ a helyi, és 3 adatközlő a járási szinten. Az ukrán nyelv vonatkozásában ez 5 főt jelent helyi, és 18 főt járási szinten.

Magyar és ukrán nyelven helyben 30 fő, járási szinten pedig 34 fő kommunikál. A fenti két nyelv mellett helyben 16 fő, járási szinten pedig 13 fő az orosz nyelvet is használja (lásd 2. ábra).

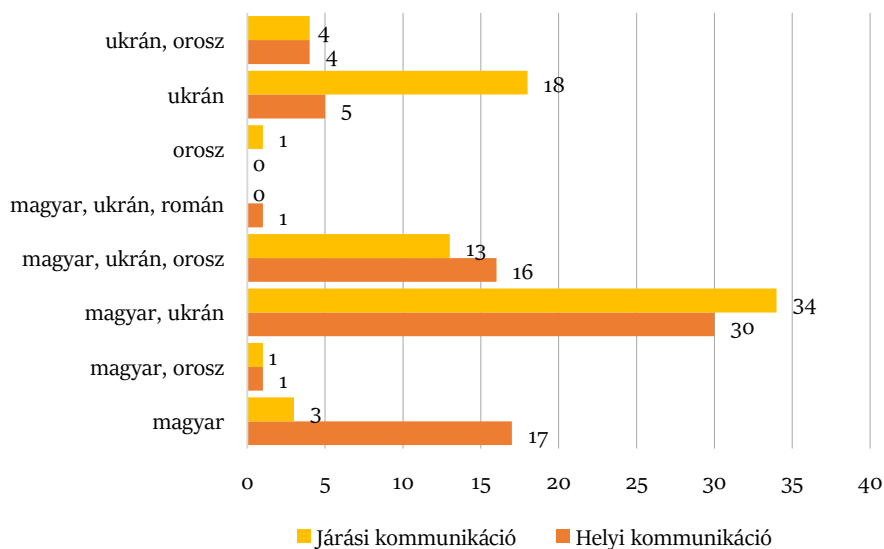
1. táblázat. Az egyes nyelvek használati gyakorisága

(1 – naponta, 2 – hetente egy-két alkalommal, 3 – hetente, 4 – havonta egy-két alkalommal; 5 – ezeknél ritkábban)

	1	2	3	4	5	Nincs válasz
Magyar	65 fő	2 fő	3 fő	2 fő	1 fő	1 fő
Ukrán	55 fő	11 fő	3 fő	2 fő	-	3 fő
Orosz	19 fő	18 fő	11 fő	11 fő	4 fő	11 fő
Angol/német	2 fő	2 fő	-	10 fő	40 fő	20 fő
Egyéb: észt, román, cseh	1 fő	-	-	3 fő	3 fő	67 fő

Forrás: Saját szerkesztés

2. ábra. A hivatali kommunikáció nyelve

Forrás: Saját szerkesztés

A fenti adatok természetesen nem érvényesek az írásban megvalósuló kommunikációra, illetve a hivatali dokumentáció vezetésére. Itt ugyanis a magyar nyelvet csak az a két adatközlő jelölte meg, akik jelenleg már Magyarországon praktizálnak, s ebből fakadóan a jelen pillanatra vonatkoztatták válaszaikat. 71 fő szerint a dokumentációt kizárólag államnyelven, vagyis ukránul kell készíteni, s csupán 1 fő jelölte azt, hogy ukrán és orosz nyelven egyaránt lehetőség nyílik az ügyvitel folytatására.

4. Az államnyelvi hatás megnyilvánulása

Az államnyelvi képzés, illetve a munkahelyen történő államnyelvi kommunikáció természetesen hatással van az adatközlők magyar nyelvhasználatára is.

Az iskolai nyelvhasználat – csoport- és szaknyelvi mivoltából fakadóan – az általános és középiskolában is, de a felsőbb szinteken még inkább, sajátos terminológiával rendelkezik, melyben az államnyelvi elemek meghonosodása szinte természetes jelenség (Gazdag, 2013a, 114. o.; 2013b, 216. o.), s főként a tanult tantárgyak, a kapcsolódó eszközök megnevezéseit illetően jellemző.

Épp ezért az adatközlőket azzal kapcsolatosan is megkérdeztük, hogy milyen tantárgyakat tanultak a képzésük során. A válaszok között, ahogyan az előre várható volt, a magyar megnevezések mellett (pl. *sebészet*, *belgyógyászat*, *gyógy-szertan*, *gyerekgyógyászat*, *biokémia*, *nőgyógyászat* stb.) államnyelvi megfelelők is előfordultak: *infekció* – ‘a magyar nyelvben fertőzés jelentésben ismert szó Kárpátalján fertőző osztályt is jelent’ < ukr. *інфекція*, or. *инфекция*; *reanimációja* – ‘újraélesztés’ < ukr. *реанімація*, or. *реанимация*; *terápia* – ‘belgyógyászat’ < ukr. *терапія*, or. *терапия*. E szavak egy részét az adatközlők az eredeti, cirill betűs írásmód szerint adták meg, mint pl. *офтальмологія* – ‘szemészet’; *догляд захворювання* – ‘betegellátás’.

A képzésben fontos szerepe van a tanárok, illetve hallgatótársak megszólításának is. Az adatközlők az őket oktató tanárokat elsősorban a *Tanár úr/Tanárnő*, illetve a keresztnév + apai név formákkal szólították meg, s ezeket a válaszokat rendre cirill betűs írásmóddal adták meg, pl. *Марія Василівна*, *Олександр Григорович*. Egy adatközlő ezeken kívül a *Professzor Úr* és az ugyanazon jelentésben használt *Пан Професор* megszólítási formákat is megadta.

Az adatközlői válaszok alapján a különböző szakos diáktársakat általában a szaknak megfelelően emlegették, vagyis használatosak voltak a *szülésznők*, *bábák*, *nővérek* magyar nyelvi elnevezések, de természetesen előfordultak az államnyelvi hatást tükröző formák is, mint például a fentebb már említett *felcser* és *med-szesztra*, vagy az: *akuserka* – ‘szülésznő’ < ukr., or. *акушерка*; *farmacevt* – ‘gyógyszerész’ < ukr., or. *фармацевт*.

S mivel adatközlőink jelenleg már dolgozó szakemberek, így evidensnek tűnt az, hogy arra is rákérdezzünk, miként szólítják meg a közvetlen kollégáikat. A kérdés kapcsán legtöbb adatközlő a magyar munkatársak esetében a keresztnévvel, míg az ukrán kollégák esetében a keresztnév- és apai névvel történő megszólításról nyilatkozott. De akadtak olyan válaszok is, amely szerint a helyi orvosnőt *doktorka* – ‘orvosnő, doktornő’ < ukr. *докторка* formában szokták megszólítani.

Arra is rákérdeztünk, hogy az adatközlőink közvetlen munkatársai milyen beosztásban dolgoznak. Természetesen a magyar nyelvi *orvos*, *ápoló*, *mentős*, *laboráns* megnevezések mellett több beosztást is orosz/ukrán nyelvi formában adtak meg a válaszadók, pl.: *aneszteziszt* – ‘altatóorvos’ < ukr., or. *анестезист*; *dezinfektológus* – ‘fertőtlenítőorvos’ < ukr., or. *дезинфектолог*; *lor* – ‘fül-orr-gégész’ < ukr., or. *лор* ← *отоларинголог*; *medbrát* – ‘kórházi ápoló (férfi)’ < ukr., or. *медбрат*; *szanitár(ka)* – ‘ápoló, betegápoló’ < ukr. *санитар*; or. *санитар*, a medszesztra szinonimájaként használt *szesztra* (erről lásd Gazdag, 2019) – ‘nővér’ < ukr., or. *(медична) сестра*, illetve a kárpátaljai magyarban ebből létrejött hibrid kölcsönszó a *gyerekszesztra*.

Az egészségügy, ahogyan bármelyik más szakterület is, számos speciális munkaeszközzel rendelkezik, melyek megnevezéseit a használóik a társalgásaik során csak államnyelvi formában említenek, sőt az is gyakori jelenség, hogy a magyar nyelvi megfelelőiket nem is ismerik. Az erre vonatkozó kérdés kapcsán az adatközlőink az *EKG*; *röntgen*; *vérnyomásmérő*; *ultrahang*; *inhalátor*; *CT*; *sterilizátor*; *kvarclámpa*; *vércukorszint-mérő*; *fonendoszkóp*; *látásvizsgáló tábla*; *magasságmérő*; *defibrillátor* stb. magyar nyelvi eszközneveken kívül az alábbi orosz/ukrán megnevezéseket adták még meg: *amplipulsz* – ‘amplipulzus, SMT terápia’ < ukr., or. *ампліпульс*; *bint* – 1. ‘kötés’; 2. ‘kötyszer, fásli’ < ukr., or. *бинт*; *dozátor* – ‘adagoló (készülék)’ < ukr., or. *дозатор*; *elektroforez* – ‘elektroforézis’ < ukr. *електрофорез*, or. *электрофорез*; *glukometr* – ‘vércukorszint mérő’ < ukr., or. *глюкометр*; *holki* – ‘injekciós tű’ < ukr. *голки*; *ingalátor* – ‘inhalátor’ < ukr. *інгалятор*, or. *ингалятор*; *katalka* – ‘hordágy’ < ukr., or. *каталка*; *latak* – ‘vesetál’ < ukr., or. *лоток*; *lejkoplaszter* – ‘seb- vagy ragtapasz’ < ukr. *лейкопластир*, or. *лейкопластырь*; *pipetka* – ‘pipetta’ < ukr. *піпетка*, or. *пипетка*; *pribor* – ‘felszerelés, eszközcsomag’ < or. *прибор*; *pulzoximéter* – ‘véroxigén-szint mérő’ < ukr., or. *пульсоксиметр*; *spatel/spátely* – ‘orvosi spatula’ < ukr. *шпатель*, or. *шпатель*; *viksz* – ‘sterilizáló doboz’ < or. *воздушно-інфрачервоний стерилізатор*; *zazsim* – ‘orvosi csipesz, sebészeti olló’ < or. *зажим*; *zond* – ‘szonda’ < ukr., or. *зонд*.

Amint azt fentebb már megjegyeztük, az egészségügyben a dokumentáció vezetésének nyelve szinte kizárólagosan az államnyelv. Ez alapján feltételezni lehetett azt is, hogy a különböző típusú dokumentumokat a magyar nyelvi

kommunikációban is jórészt az államnyelvben használt megnevezések alapján azonosítják az adatközlők. Így értelemszerűen erre is rákérdeztünk.

A magyar nyelvi *kórlap, fejlap, napló, beutaló, igazolás* mellett a következő szláv átvételeket sikerült adatolni: *isztória* – ‘körtörténet’ < ukr. *історія*, or. *история*; *kartocska* – ‘személyi lap’ < or. *карточка* *kártoteka* – ‘nyilvántartó’ < ukr., or. *картотека*; *szprávka* – ‘igazolás’ < or. *справка* *zvit* – ‘jelentés’ < ukr. *звіт*; *zsurnál* – ‘napló’ < ukr., or. *журнал*, illetve a különböző típusú adatok rögzítésére szolgáló naplók cirill betűs írásmóddal megadott megnevezései: *журнал обліку хворих* ‘betegnyilvántartó’; *журнал аналізів* ‘laborvizsgálati napló’; *журнал передачі змїну* ‘műszak-átadási napló’ stb.

Érdekes adatnak tekinthető viszont az, hogy a páciensek körében leggyakrabban előforduló betegségek felsorolásában a *gripp* – ‘influenza’ < ukr. *грип*; or. *грипп* kivételével csak magyar megnevezéseket soroltak az adatközlők: pl. *magas és alacsony vérnyomás, köhögés, torokfájás, láz, nehézlégzés, fulladás, ízületi fájdalom, szédülés, vércukoringadozás, emésztési zavarok, szorongás, depresszió, gerincfájdalom, bőrkiütések, felső- és alsó légúti megbetegedések* stb.

A korábban a Beregszászi járás lakosai körében végzett élőnyelvi kutatásaink során az egészségügy témakörébe tartozó, de köznyelvi használatú kölcsönszavakat is sikerült adatolnunk (erről lásd pl. Gazdag, 2021, 222. o.), s így természetesen ezek használatára rákérdeztünk az adatközlőinknél is.

Összesen nyolc kölcsönszó használata kapcsán kellett az adatközlőknek nyilatkozniuk. Ezek a következő szavak voltak: *aparát* – ‘készülék, műszer’ < ukr. *апарат*; or. *аппарат*; *gruppa* – ‘kategória (az egészségkárosodás, rokkantság súlyosságát regisztráló I-III. fokozatú kategória)’ < or. *група*; *hárkálás* – ‘krákogás’ < ukr. *харкання*; or. *харканье*; *náprávlennyie* – ‘kórházi beutaló’ < or. *направлення*; *szeszia* – ‘vizsgaidőszak’ < ukr. *цесія*, or. *цесуя*; *sztrahovka* – ‘biztosítás’ < ukr., or. *страховка*; *szutki* – ‘teljes (24 órás) munkanap’ < or. *сутки*; *ucsot* ‘nyilvántartó’ < or. közny. *учётчик*.

Az adatközlői válaszok alapján (lásd a 2. táblázat adatait) egyértelműen kijelenthető az, hogy a *hárkálás* kivételével az összes szó aktív használatban van az általunk megkérdezett egészségügyi dolgozók körében is, a többi szó esetében ugyanis 40–50 fő nyilatkozott az adott szó általa történő használatáról. Egy adatközlő ebben a feladatban egy választ sem adott, ami vélhetően a figyelmetlenségnek, s nem a szavak ismereti hiányának tudható be.

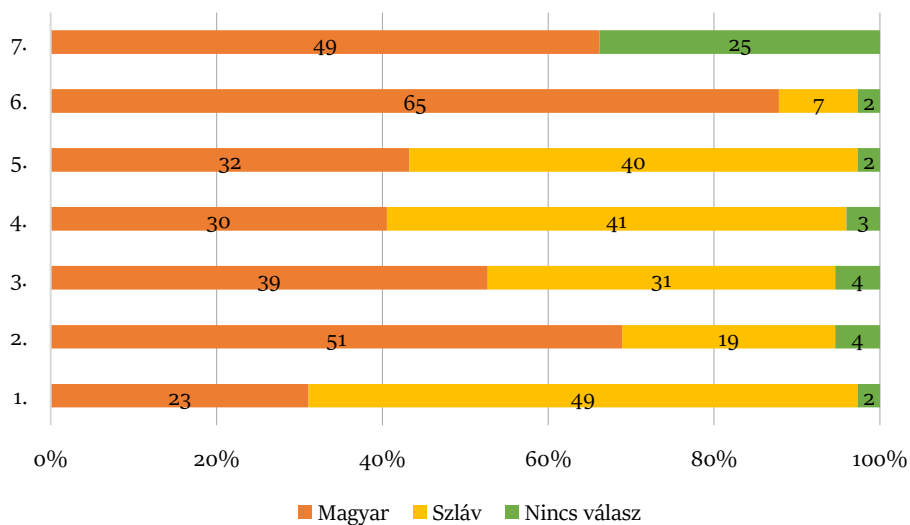
2. táblázat. Az egészségügy fogalmkörébe tartozó köznyelvi kölcsönzések használata

Kölcsönszó	Használja	Nem használja	Nincs válasz
szutki	49	24	1
sztrahovka	48	25	1
gruppa	55	18	1
ucsot	50	23	1
aparát	58	15	1
hárkálás	21	52	1
szeszia	47	26	1
náprávlenyie	65	8	1

Forrás: Saját szerkesztés

A kölcsönszavak spontán előhívásának szándékával az adatközlőknek fogalom-meghatározási feladatot is adtunk egy *Hogyan nevezik ...?* kérdésben csoportosítva. Ennek keretében hét az egészségügy témaköréhez kapcsolódó körülírást kellett azonosítaniuk: 1. a szülés után járó gyermeknevelési szabadságot; 2. a köhögéssel és lázzal járó járványszerű vírusos fertőzést; 3. a kórházi folyosók és a szobák tisztaságáért felelős személyt; 4. a sérült testrész kötözésére vagy rögzítésére szolgáló széles szövetszalagot; 5. az injekció és védőoltás beadására szolgáló egyszerhasználatos eszközt; 6. az orvos munkáját segítő, betegellátásért felelős szakképzett gondozókat; 7. a balesetek alkalmával végzett szakértői vegyvizsgálatot. A meghatározásokat szándékosan úgy válogattuk össze, hogy azok a korábbi kutatások által igazoltan kölcsönszóval is megnevezhető dolgokra vagy fogalmakra utaljanak. Ennek megfelelően az adatközlők válaszai, egy kivételtől eltekintve, rendre tartalmaznak másodnyelvi megfelelőket (lásd a 3. ábra adatait). Az első meghatározást 49 adatközlő a *dekret* – ‘szülési szabadság’ < ukr. *декретна відпустка*; or. *декретный отпуск* kölcsönszóval azonosította. A második meghatározásnál 19 fő adta meg a *gripp* – ‘influenza’ < ukr. *грип*; or. *грипп* kölcsönzést. A harmadiknál 31 fő a *szanítár(ka)* – ‘ápoló(nő), betegápoló’ < ukr. *санітар*; or. *санитар*; a negyediknél 41 fő a *bint* – 1. ‘kötés’; 2. ‘kötyszer, fásli’ < ukr., or. *бинт*; az ötödiknél 40 fő a *spricc* – ‘fecskendő’ < ukr., or. *шприц*; a hatodiknál viszont csupán 7 fő adta meg a fentebb már többször is említett *medszesztra* kölcsönszót. Az utolsó fogalom meghatározása során senki nem adta meg a köznyelvben adatolt *expert* – ‘szakértői vizsgálat (általában a véralkoholszint megállapítására)’ < ukr. *експертиза*; or. *экспертиза* kölcsönszót, sőt 25 válaszadó nem is tudta ezt semmilyen megfelelővel azonosítani.

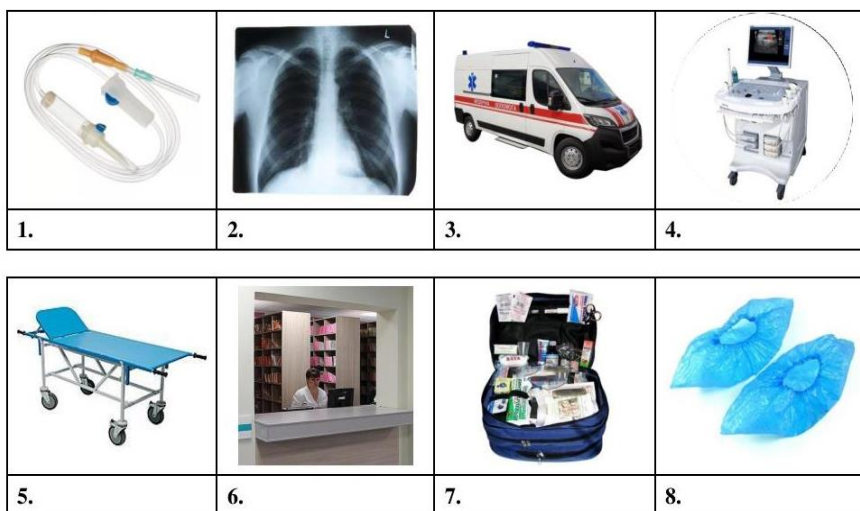
3. ábra. A fogalom-meghatározások adatai

Forrás: Saját szerkesztés

Hasonló céllal került bele a kérdőívbe egy nyolc tárgyképet tartalmazó azonosítási feladat is, ahol a válaszadóknak a képek alatti rubrikába kellett beírniuk az általuk jónak vélt megnevezéseket.

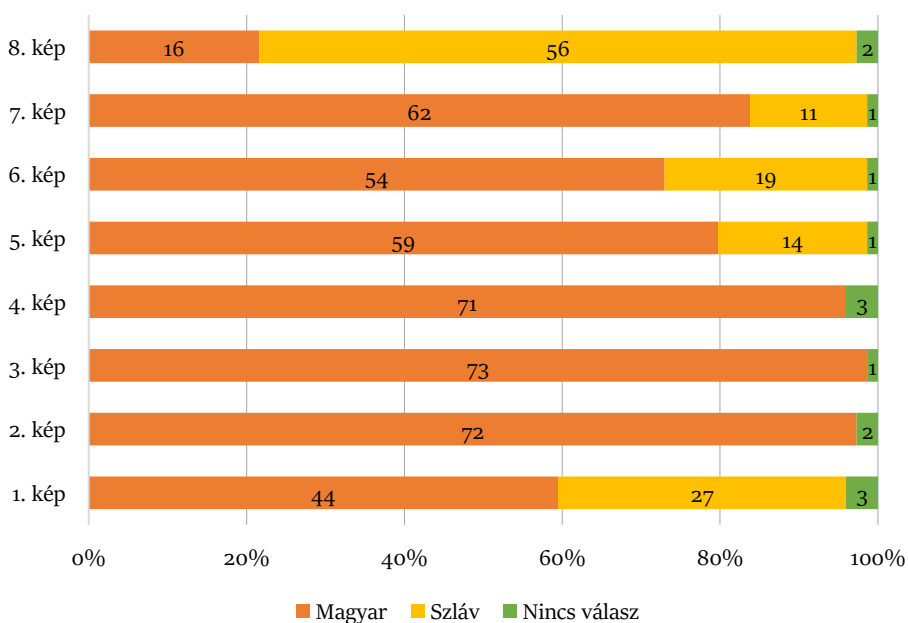
4. ábra. Képezonosítási feladat

Forrás: Saját szerkesztés (a megadott képek az internetről kerültek összegyűjtésre)

Az első képen szereplő katéter neve 26 adatközlő szerint *szisztéma* – ‘csepegtető rendszer; infúzió’ < ukr., or. *система*, 1 adatközlő szerint pedig *kápelynica* – ‘csepegtető; infúzió’ < or. *капельница*. A második képen látható *röntgenfelvétel*, a harmadikon szereplő *mentőautó*, illetve a negyedik képen megadott *ultrahang-készülék* esetében szláv nyelvi megfelelőt senki sem adott meg. Az ötödik kép egy hordágyat ábrázol, ami 12 válaszadó szerint *katalka* – ‘hordágy’ < ukr., or. *каталка*, illetve további 2 adatközlő szerint *noszilka* – 1. ‘hordágy’; 2. ‘különböző dolgok kézi szállítására szolgáló eszköz’ < ukr. *носилка*; or. *носилки*. A hatodik képen egy kórházi iktató látható, amit 19 fő a *regisztrátúra* – ‘iktató (hivatal)’ < ukr., or. *реєстрація* kölcsönszóval azonosított, de olyan adatközlő is volt, aki a képen látható hölgyben vélt egy konkrét személyt felfedezni, s ezért nála a Maricska néni válasz került megadásra. A hetedik képen szereplő elsősegély-táskát 11 adatközlő azonosította a szláv nyelvi *aptecska* – ‘elsősegély csomag; (házi, úti) gyógyszerkészlet’ < ukr., or. közny. *аптечка* megfelelővel. Az utolsó ábrán szereplő cipővédő lábzsákokat viszont kiugró számban, összesen 56-an *bahil(a)* – ‘lábvédő, lábzsák’ < ukr. *бахил*, or. *бахил* megnevezéssel azonosították (a magyar és szláv nyelvi megfelelők használati aránya kapcsán lásd az 5. ábra adatait)

5. ábra. A magyar és szláv nyelvi megfelelők használati aránya a képzazonosítási feladat adatai alapján

Forrás: Saját szerkesztés

Utolsó feladatként arra kértük adatközlőinket, hogy soroljanak további olyan kölcsönzavakat, amelyeket ők a munkájuk során használni szoktak. Természetesen számos olyan mindennapi használatban lévő kölcsönszó is megadásra került, amelyeket a korábbi kutatásaink során már adatoltunk, s a kapcsolódó írásainkban bemutatunk, így most csupán azokat, az egészségügy témakörébe tartozó szavakat adjuk meg, amelyek a munka korábbi részeiben még nem kerültek említésre: **dezsuralók** – ‘ügyeletesek’ < or. *дежурный*; **himija** – ‘vegyszerezési munka’ < az or. *химия*; ukr. *хімія* kémia szavak alapján; **koridor** – ‘folyosó, kórházi váró’ < ukr., or. *коридор*; **medfak** – ‘egészségügyi kar’ < *медфак* ← ukr. *медичний факультет*, or. *медичинський факультет*; **medpunkt** – ‘egészségügyi ellátó vagy elsősegélynyújtó hely’ < ukr., or. *медпункт* ← *медичний пункт*; **páláta** – ‘kórterem, betegszoba’ < ukr., or. *палата*; **perekisz** – ‘hidrogén-peroxid’ < ukr., or. *перекис*; **prejonnája** – ‘iktató, recepció’ < or. *приёмная*; **prévénka** – ‘védőoltás, vakcináció’ < or. *прививки*; **prijom** – ‘iktató, recepció’ < ukr. *прийом*; **radzál** – ‘szülőszoba’ < or. *родзал* ← *родильний зал*; **tapcsán** – ‘vizsgálóágy’ < ukr., or. *тапчан*; **tá pocski** – ‘szobapapucs’ < ukr., or. *тапочки*; **UFO** – ‘infravörös melegítő’, illetve ‘ultraibolya sugárzásos vértisztító’ < ukr. *інфрачервоний обігрівач*, illetve ukr. *ультрафіолетове опромінення*.

4. Összefoglalás

A fentebb leírtak alapján talán egyértelműen bizonyítottnak tekinthetjük a kárpátaljai magyar anyanyelvű egészségügyi dolgozók többnyelvű voltát, ami az esetek túlnyomó többségében magyar anyanyelvi dominanciát feltételez. Az államnyelv elsajátítása és ismereti foka az adatközlőknél szoros összefüggést mutat azzal, hogy milyen tannyelven folytatták a szakirányú képzésüket, illetve, hogy milyen nyelvi összetételű munkaközösségben tevékenykednek. Ez utóbbi azt is nagymértékben meghatározza, hogy az egyes személyek milyen gyakorisággal használják az anyanyelvüket, az államnyelvet és az orosz nyelvet, valamint a különböző idegen nyelveket.

A többnyelvűségi helyzet, illetve a többnyelvű beszélőközösségek révén az adatközlők anyanyelvében is jelentős mértékű az államnyelvi hatás, ami jól megmutatik az egészségüghöz kapcsolódó nyelvhasználati szintereken előforduló másodnyelvi elemek révén. Ukrán és orosz nyelvi elemeket az egészségügyi intézmények különböző egységei és helyiségei, a használt gyógyászati eszközök, az írott dokumentumok, a betöltött munkakörök megnevezései között is adatolhatunk. Ugyanakkor ezek nem okoznak megértési nehézségeket az orvos/ápoló és beteg/páciens kommunikációban, mivel e szavak jelentős része a köznyelvben általánosan is ismert és használt.

Irodalom

1. Bakó Alexandra Vivien 2014. Tudatos terminológiai választás vagy esetleges szóhasználat? – egészség tudományi hallgatók regiszterhasználatának vizsgálata. In: Dr. Bocz Zsuzsanna szerk. *Porta lingua – 2014. Szaknyelvi regiszterek és használati színterek*. Cikkek, tanulmányok a hazai szaknyelvoktatásról és –kutatásról. Budapest: Szaknyelvoktatók és –Kutatók Országos Egyesülete. 213–228. o.
2. Balázs Géza 2009. Szaknyelvi nyelvhelyességi ajánlások. In: Bősze Péter szerk. *A Magyar Orvosi Nyelv tankönyve*. Budapest: Medicina Könyvkiadó. 197–211. o.
3. Bartha Csilla 1999. *A kétnyelvűség alapkérdései. Beszélők és közösségek*. Budapest: Nemzeti Tankönyvkiadó.
4. Beregszászi Anikó – Cserniczkó István 2003. A kétnyelvűség (bilingvizmus) fogalma. In: Cserniczkó István szerk. *A mi szavunk járása. Bevezetés a kárpátaljai magyar nyelvhasználatba*. Beregszász: Kárpátaljai Magyar Tanárképző Főiskola. 28–31. o.
5. Boronkai Dóra 2014. A konverzációelemzés alkalmazása az orvos-beteg kommunikáció kutatásában. In: Dr. Bocz Zsuzsanna szerk. *Porta lingua – 2014. Szaknyelvi regiszterek és használati színterek*. Cikkek, tanulmányok a hazai szaknyelvoktatásról és –kutatásról. Budapest: Szaknyelvoktatók és –Kutatók Országos Egyesülete. 17–34. o.
6. Gazdag Vilmos 2013a. Az anyanyelv használati körének módosulásai Kárpátalján. In: Kötél Emőke – Szoatak Szilvia szerk. *Határhelyzetek IV. Hagyomány és jövőkép. Anyanyelv(ek), oktatáspolitikai stratégiák, karrierkövetés*. Budapest: Balassi Intézet Márton Áron Szakkollégium. 94–120. o.
7. Gazdag Vilmos 2013b. A nyelvválasztási stratégia és a pályaválasztás összefüggései a kárpátaljai beregszászi járás magyar középiskolásai körében. In: Szoatak Szilvia szerk. *Határhelyzetek 5. Sztereotípiák, választások, túlélési stratégiák kisebbségi léthelyzetekben*. Budapest: Balassi Intézet Márton Áron Szakkollégium. 200–230. o.
8. Gazdag Vilmos 2015. A kárpátaljai magyar nyelvhasználat orosz/ukrán kölcsönszavai *Zempléni Múza: Társadalomtudományi és kulturális folyóirat*, 15 évf. 4 sz. / 2015. 25–30. o.
9. Gazdag Vilmos 2019. Szesztra – egy kiveszett szláv jövevényszó regionális újrakölcsönzéséről. *Magyar Nyelv* 115. évf. 4 sz. 460–467. o.
10. Gazdag Vilmos 2021. *Szláv elemek a kárpátaljai Beregszászi járás magyar nyelvjárásaiban*. Törökbálint: Termini Egyesület.
11. Györke Magdolna 1991. A kárpátaljai magyar szaknyelvek. In: *Kétnyelvűség a Kárpát-medencében*. Kiadja a Széchenyi társaság a Pszicholingva Nyelviskola közreműködésével. Budapest. 70–71. o.
12. Huszti Judit – Wéber Katalin 2014. Interkulturális orvosi kommunikáció Európában. Egy tananyagfejlesztés tanulságai. In: Dr. Bocz Zsuzsanna szerk. *Porta lingua – 2014. Szaknyelvi regiszterek és használati színterek*. Cikkek, tanulmányok a hazai szaknyelvoktatásról és –kutatásról. Budapest: Szaknyelvoktatók és –Kutatók Országos Egyesülete. 87–96. o.

13. Kontra Miklós 1981. A nyelvek közötti érintkezés néhány kérdéséről, különös tekintettel „elangolosodó” orvosi nyelvünkre. *Nyelvtudományi Értekezések*. 109. sz. Budapest: Akadémiai Kiadó.
14. Kuna Ágnes 2020. Változás az orvos-beteg kommunikációban. Változó szemlélet, módszer és gyakorlat. *Magyar Nyelvőr*, 144. évf. 3. sz. / 2020, 280–303. o.
15. Márku Anita 2003. A magyar nyelv Beregszász szolgáltató egységeiben, boltjaiban, éttermeiben és a piacon, valamint az orvosi rendelőben. In: Csernicskó István szerk. *A mi szavunk járása. Bevezetés a kárpátaljai magyar nyelvhasználatba*. Beregszász: Kárpátaljai Magyar Tanárképző Főiskola. 100–104. o.

References

1. Bakó Alexandra Vivien 2014. Tudatos terminológiai választás vagy esetleges szóhasználat? – egészségügyi hallgatók regiszterhasználatának vizsgálata [A conscious choice of terminology or a possible use of words? – examining register use by health science students]. In: Dr. Bocz Zsuzsanna szerk. *Porta lingua – 2014. Szaknyelvi regiszterek és használati színterek. Cikkek, tanulmányok a hazai szaknyelvoktatásról és –kutatásról [Porta lingua – 2014. Language registers and usage contexts. Articles and studies on Hungarian professional language teaching and research]*. Budapest: Szaknyelvoktatók és –Kutatók Országos Egyesülete. 213–228. o. (In Hungarian).
2. Balázs Géza 2009. Szaknyelvi nyelvhelyességi ajánlások [Linguistic correctness recommendations]. In: Bószé Péter szerk. *A Magyar Orvosi Nyelv tankönyve [Textbook of the Hungarian Medical Language]*. Budapest: Medicina Könyvkiadó. 197–211. o. (In Hungarian).
3. Bartha Csilla 1999. *A kétnyelvűség alapkérdései. Beszélők és közösségek [Basic issues of bilingualism. Speakers and communities]*. Budapest: Nemzeti Tankönyvkiadó (In Hungarian).
4. Beregszászi Anikó – Csernicskó István 2003. A kétnyelvűség (bilingvizmus) fogalma [The concept of bilingualism]. In: Csernicskó István szerk. *A mi szavunk járása. Bevezetés a kárpátaljai magyar nyelvhasználatba [The way of our word. Introduction to the use of the Transcarpathian Hungarian language]*. Beregszász: Kárpátaljai Magyar Tanárképző Főiskola. 28–31. o. (In Hungarian).
5. Boronkai Dóra 2014. A konverzációelemzés alkalmazása az orvos-beteg kommunikáció kutatásában [Conversion analysis applied to doctor-patient communication research]. In: Dr. Bocz Zsuzsanna szerk. *Porta lingua – 2014. Szaknyelvi regiszterek és használati színterek. Cikkek, tanulmányok a hazai szaknyelvoktatásról és –kutatásról [Porta lingua - 2014. Language registers and usage contexts. Articles and studies on Hungarian professional language teaching and research]*. Budapest: Szaknyelvoktatók és –Kutatók Országos Egyesülete. 17–34. o. (In Hungarian).
6. Gazdag Vilmos 2013a. Az anyanyelv használati körének módosulásai Kárpátalján [Changes in the use of the mother tongue in Transcarpathia]. In: Kötél Emőke – Sztókai Szilvia szerk. *Határhelyzetek IV. Hagyomány és jövőkép. Anyanyelv(ek), oktatáspolitikai stratégiák, karrierkövetés [Border situations IV. Tradition and*

- vision. *Mother tongue(s), education policy strategies, career development*]. Budapest: Balassi Intézet Márton Áron Szakkollégium. 94–120. o. (In Hungarian).
7. Gazdag Vilmos 2013b. A nyelv választási stratégia és a pályaválasztás összefüggései a kárpátaljai beregszászi járás magyar középiskolásai körében [The correlation between language choice strategy and career choice among Hungarian secondary school students in the Berehovo district of Transcarpathia]. In: Szoták Szilvia szerk., *Határhelyzetek 5. Sztereotípiák, választások, túlélési stratégiák kisebbségi léthelyzetekben [Border situations 5. Stereotypes, choices, survival strategies in minority situations]*. Budapest: Balassi Intézet Márton Áron Szakkollégium. 200–230. o. (In Hungarian).
 8. Gazdag Vilmos 2015. A kárpátaljai magyar nyelvhasználat orosz/ukrán kölcsönszavai [Russian/Ukrainian loanwords in the use of the Hungarian language in Transcarpathia]. *Zempléni Múza: Társadalomtudományi és kulturális folyóirat [Zempléni Múza: Social science and culture journal]*. 15 évf. 4 sz. / 2015. 25–30. o. (In Hungarian).
 9. Gazdag Vilmos 2019. Szesztra – egy kiveszett szláv jövevényszó regionális újrakölcsönzéséről [Szesztra - on the regional re-appropriation of a lost Slavic word]. *Magyar Nyelv [Hungarian Language]* 115. évf. 4 sz. 460–467. o. (In Hungarian).
 10. Gazdag Vilmos 2021. *Szláv elemek a kárpátaljai Beregszászi járás magyar nyelvjárásaiban [Slavic elements in the Hungarian dialects of the Berehovo district of Transcarpathia]*. Törökbálint: Termini Egyesület (In Hungarian).
 11. Györke Magdolna 1991. A kárpátaljai magyar szaknyelvek [The Hungarian languages of Transcarpathia]. In: *Kétnyelvűség a Kárpát-medencében [Bilingualism in the Carpathian Basin]*. Kiadja a Széchenyi társaság a Pszicholingva Nyelviskola közreműködésével. Budapest. 70–71. o. (In Hungarian).
 12. Huszti Judit – Wéber Katalin 2014. Interkulturális orvosi kommunikáció Európában. Egy tananyagfejlesztés tanulságai [Intercultural medical communication in Europe. Lessons from a curriculum development project]. In: Dr. Bocz Zsuzsanna szerk. *Porta lingua – 2014. Szaknyelvi regiszterek és használati színterek. Cikkek, tanulmányok a hazai szaknyelvoktatásról és -kutatásról [Porta lingua – 2014. Language registers and usage contexts. Articles and studies on Hungarian professional language teaching and research]*. Budapest: Szaknyelvoktatók és -Kutatók Országos Egyesülete. 87–96. o. (In Hungarian).
 13. Kontra Miklós 1981. *A nyelvek közötti érintkezés néhány kérdéséről, különös tekintettel „elangolosodó” orvosi nyelvünkre [On some issues of interlanguage contact, with a special focus on our “Anglicising” medical language]*. *Nyelvtudományi Értekezések*. 109. sz. Budapest: Akadémiai Kiadó (In Hungarian).
 14. Kuna Ágnes 2020. Változás az orvos-beteg kommunikációban. Változó szemlélet, módszer és gyakorlat [Change in doctor-patient communication. Changing attitudes, methods and practice]. *Magyar Nyelvőr [Hungarian Language Guard]*. 144. évf. 3. sz. / 2020, 280–303. o. (In Hungarian).
 15. Márku Anita 2003. A magyar nyelv Beregszász szolgáltató egységeiben, boltjaiban, éttermeiben és a piacon, valamint az orvosi rendelőben [The Hungarian language is spoken in Berehove's service units, shops, restaurants and the market, as well as

in the doctor's surgery]. In: Cserniczkó István szerk. *A mi szavunk járása. Bevezetés a kárpátaljai magyar nyelvhasználatba [The way of our word. Introduction to the use of the Transcarpathian Hungarian language]*. Beregszász: Kárpátaljai Magyar Tanárképző Főiskola. 100–104. o. (In Hungarian).

Államnyelvi hatás a kárpátaljai magyar anyanyelvű egészségügyi dolgozók nyelvhasználatában

Gazdag Vilmos, PhD, docens. II. Rákóczi Ferenc Kárpátaljai Magyar Főiskola, Filológia Tanszék, docens; gazdag.vilmos@kmf.org.ua, ORCID: 0000-0002-9331-2307.

Ukrajnában az orvosok és az ápolónők képzése is államnyelven folyik, s az is gyakori jelenség, hogy olyan egészségügyi szakemberek kerülnek egy-egy magyar közösség körébe, akik valahonnan Ukrajnából származnak, s egyáltalán nem is értik a magyar nyelvet. Így nem ritka az az eset sem, hogy „a magyar anyanyelvű betegek az ukrán és orosz nyelvű orvosokkal és nővérekkel csak nehezkésen tudják magukat megértetni”. Természetesen vannak olyan magyar anyanyelvű egészségügyi dolgozók is, akik az államnyelvi oktatás kizárólagossága ellenére is jól elboldogulnak a magyar szaknyelvi kommunikációval, s így szükség esetén akár közvetítő szerepet is el tudnak látni egy-egy orvos-beteg társalgás során. Ugyanakkor fontos lehet azt is hangsúlyozni, hogy esetükben az államnyelvi oktatás kizárólagossága miatt fokozottan érvényesülnek a másodnyelvi hatások, s így a magyar szakszavakat vagy nem is ismerik, vagy ha ismerik is, alig használják, mivel így a vegyes nyelvű munkaközösségekben könnyebben megértik egymást”.

Jelen dolgozat keretei között egy, a közelmúltban végzett kérdőíves felmérés adataira alapozva próbáljuk meg bemutatni a kárpátaljai magyar anyanyelvű egészségügyi dolgozók egyes nyelvekkel kapcsolatos nyelvismereti szintjét, illetve az azokon való kommunikációjuk gyakoriságát, valamint a magyar nyelv vonatkozásában megjelenő nyelvhasználati sajátosságait, ezen belül kiemelt figyelmet szentelve az általuk használt szaknyelvi vonatkozású, vagy az egészségügy regiszterébe sorolható, de általánosan is ismert államnyelvi kölcsönszavaknak.

A kutatás eredményei alapján egyértelműen bizonyítottnak tekinthetjük a kárpátaljai magyar anyanyelvű egészségügyi dolgozók többnyelvű voltát, ami az esetek túlnyomó többségében magyar anyanyelvi dominanciát feltételez. Az államnyelv elsajátítása és ismereti foka az adatközlőknél szoros összefüggést mutat azzal, hogy milyen tannyelven folytatták a szakirányú képzésüket, illetve, hogy milyen nyelvi összetételű munkaközösségekben tevékenykednek. Ez utóbbi azt is nagymértékben meghatározza, hogy az egyes személyek milyen gyakorisággal használják az anyanyelvüket, az államnyelvet és az orosz nyelvet, valamint a különböző idegen nyelveket.

Kulcsszavak: *Kárpátalja, egészségügyi dolgozók, magyar nyelv, nyelvhasználat, államnyelvi hatás, kölcsönszavak.*

Вплив державної мови у мову угорськомовної медичними працівниками у Закарпатті

Вільмош Газдаг, к.ф.н., доцент. Закарпатський угорський інститут імені Ференца Ракоці II, Кафедра філології, доцент; gazdag.vilmos@kmf.org.ua, ORCID: 0000-0002-9331-2307.

В Україні лікарі та медсестри навчаються державною (українською) мовою, також часто можна зустріти медичних працівників, які приїхали звідкись з України та зовсім не розуміють угорської мови. Тому нерідко "пацієнти з угорською рідною мовою зазнають труднощів у спілкуванні з українськими та російськомовними лікарями та медсестрами". Звичайно, є й носії угорської мови - медичні працівники, які, незважаючи на винятковість державної мовної освіти, здатні спілкуватися угорською мовою і, за необхідності, навіть можуть виступати посередниками в розмовах між лікарем і пацієнтом. У той же час важливо підкреслити, що в їхньому випадку, через винятковість державної мовної освіти, вплив другої мови більш виражений, і вони або не знають угорської термінології, або якщо знають, то майже не використовують її, оскільки їм легше розуміти друг друга у змішаних мовних робочих спільнотах.

У цій статті, ґрунтуючись на даних недавнього анкетного опитування, ми намагаємося представити рівень володіння мовою та частоту спілкування деякими мовами корінних угорськомовних працівників охорони здоров'я у Закарпатті, а також характеристики їх мовного використання стосовно угорської мови, звертаючи особливу увагу на використання технічних запозичень, пов'язаних з мовою, або запозичень, які загальновідомі, але можуть бути включені до реєстру охорони здоров'я.

Виходячи з результатів дослідження, багатомовність закарпатських медичних працівників, які рідною мовою угорською, можна вважати очевидним свідченням, яке в основному переважає домінування угорської рідної мови. Рівень володіння офіційною мовою респондентів тісно пов'язаний з мовою, якою вони пройшли професійне навчання, та мовним складом трудового колективу, в якому вони працюють. Останнє також багато в чому визначає частоту використання людиною рідної, державної та російської мов, а також різних іноземних мов.

Ключові слова: *Закарпаття, медичні працівники, угорська мова, використання мови, вплив державної мови, запозичення.*

State language effects in the language use of native Hungarian-speaking health care workers in Transcarpathia

Vilmos Gazdag, PhD, Associate Professor. Ferenc Rákóczi II Transcarpathian Hungarian College, Department of Philology, Associate Professor; gazdag.vilmos@kmf.org.ua, ORCID: 0000-0002-9331-2307.

In Ukraine, doctors and nurses are trained in the official language, and it is also common to find health professionals who come from somewhere in Ukraine and do not understand

Hungarian at all. It is therefore not uncommon for "patients with Hungarian mother tongues to find it difficult to communicate with Ukrainian and Russian-speaking doctors and nurses".

Of course, there are also native Hungarian-speaking health workers who, despite the exclusivity of state language education, are able to communicate in Hungarian and, if necessary, can even act as mediators in doctor-patient conversations. At the same time, it is important to emphasize that in their case, because of the exclusivity of state language education, second language influences are more pronounced, and they either do not know Hungarian terminology or, if they do, they hardly use it, since it is easier for them to understand each other in mixed-language working communities.

In this paper, based on the data of a recent questionnaire survey, we try to present the level of language proficiency and the frequency of communication in certain languages of the native Hungarian-speaking health care workers in Transcarpathia, as well as the language use characteristics of the Hungarian language, paying special attention to the use of technical language-related loanwords or loanwords that are commonly known but can be included in the health care register.

Based on the results of the research, the multilingual nature of Transcarpathian Hungarian mother tongue health care workers can be considered as clear evidence, which in the vast majority of cases implies a Hungarian mother tongue dominance. The level of proficiency in the official language of the respondents is closely related to the language in which they have completed their vocational training and the language composition of the work community in which they work. The latter also largely determines the frequency with which individuals use their mother tongue, the official language and Russian, as well as various foreign languages.

Keywords: *Transcarpathia, health care workers, Hungarian language, language use, state language effect, loanwords.*